14.10.2022 SYKE/2022/1917

Tutkija Katri Siimes
Eduskunnan Maa- ja metsätalousvaliokunta

Viite: Lausuntopyyntö 07.10.2022

Asiantuntijalausuntopyyntö; U 75/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kasvinsuojeluaineiden kestävästä käytöstä

Suomen ympäristökeskuksen kirjallinen asiantuntijalausunto

Suomen ympäristökeskus (SYKE) kiittää mahdollisuudesta lausua maa- ja metsätalousvaliokunnalle valtioneuvoston kirjelmästä. Kirjelmässä on esitelty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusehdotusta kasvinsuojeluaineiden kestäväksi käytöksi, asetuksen taustaa ja tarvetta, sen oikeusperusteita ja arvioituja vaikutuksia Suomessa. Erikseen on käsitelty asetusehdotuksen taloudelliset ja lainsäädännölliset vaikutukset sekä vaikutukset ympäristölle, hallinnolle ja kasvinsuojeluaineiden käyttäjille. Kirjelmän loppuosassa esitetään valtioneuvoston kanta asetusehdotukseen.

Valtioneuvosto kannattaa asetusehdotuksen tarkoitusta ja tavoitteita, mutta suhtautuu osaan ehdotuksista kriittisesti ja ehdottaa että asetuksen vaatimukset rajattaisiin tavoitteisiin nähden tarkoituksenmukaiselle tasolle. Lisäksi valtioneuvosto ehdottaa, että hallinnollista ja taloudellista taakkaa aiheuttavien toimien, kuten tiukemman valvonnan ja uusien sähköisten rekisterien käyttöönottoon, tulisi varata riittävän pitkä siirtymäaika. Valtioneuvosto nosti esiin myös ongelmia asetuksen toteutuksen seurannassa käytettävässä indikaattorissa.

Suomen ympäristökeskus on samaa mieltä valtioneuvoston kanssa siitä, että asetusehdotuksen tavoitteet ja tarkoitus ovat kannatettavia, mutta keinojen oikeasuhteisuutta on syytä harkita suhteessa saatavaan ympäristöhyötyyn. Integroidun kasvinsuojelun menetelmien laaja käyttöönotto on erittäin toivottavaa, mutta kieltojen ja viljelijöiden opastuksen lisäksi tarvitaan edelleen myös tutkimusta parhaista viljelymenetelmistä.

Kirjelmässä esitetty ympäristövaikutusten arviointi nojasi EU:n biodiversiteettistrategian 2030 vaikutusten arviointiin, jonka tekemisessä SYKE on ollut mukana (Kärkkäinen ja Koljonen 2021). Biodiversiteettistrategian mukaiset kasvinsuojeluaineiden vähentämistavoitteet (tavoitteet 3, 5 ja 12) vastaavat asetusehdotuksen tavoitteita, joten niille tehty ympäristöarvio vastaa asetusehdotuksen vaikutuksia.

Asetusehdotuksen mukainen kasvinsuojeluaineiden käyttötiedon kokoaminen tietojärjestelmään ja tiedon avoin jakaminen ympäristöseurantaa tekeville viranomaisille ja tutkijoille on kannatettavaa, sillä se mahdollistaisi ympäristöseurantatiedon nykyistä paremman tulkinnan ja auttaisi seurannan kohdentamisessa. Ennen kalliin rekisterin luontia tulisi kuitenkin selvittää julkisuusasiat ja varmistaa, että tietoa olisi todellisuudessakin mahdollista koota ja jakaa sitä tarvitseville. Rekisteri ei saisi jäädä vain EU-raportoinnin työkaluksi.

Valtioneuvoston kritiikki asetuksen toteutumisen seurannassa käytettävään indikaattoriin on hyvin perusteltua. Indikaattori perustuu kasvinsuojeluaineiden tehoaineiden myyntimääriin. Tehoaineet on jaettu neljään kategoriaan, joilla on erilaiset painokertoimet. Indikaattorin arvo on tehoaineiden painotettu myyntimäärä jaettuna valtion peltoalalla. Indikaattorissa huomioidaan metsätaloudessa käytettävän urean myyntimäärä kasvinsuojeluaineissa, vaikka sitä käytetään vain metsissä eikä pelloilla. Suomen tulisi pyytää, että indikaattori korjataan tältä osin. Sen lisäksi tulisi edistää juurikäävän muita torjuntamenetelmiä esimerkiksi Ruotsin mallin

mukaan. Kasvinsuojeluaineiden harmonisoitua riski-indikaattoria ja vaihtoehtoisia indikaattoreita tulisi kehittää niin että ne kuvaisivat todellista riskiä paremmin ja ottaisivat huomioon myös käytetyt riskinhallintamenetelmät.

Viitteet:

Kärkkäinen, L. & Koljonen, S. (toim.) 2021. Arvio EU:n biodiversiteettistrategian vaikutuksista Suomessa. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 75/2021. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 359 s.